

Inhoud

	Voorwoord door Abby Johnson	9
1	De echo	12
2	De vrijwilligersmarkt	21
3	De kracht van een geheim	32
4	Het hek	42
5	Verbonden door medeleven	55
6	Veertig dagen en veertig nachten	69
7	De gedragscode	83
8	Mijn vijand, mijn vriend	95
9	Onverzoenlijke verschillen	110
10	De orkaan	121
11	De bestuurskamer	130
12	Een heilige stilte	140
13	Averechts	150
14	De verkeerde kant van het hek	158
15	Open armen	169
16	Blijven vertrouwen	177
17	De juiste beslissing	185
18	Vooruitkijken	196
19	De dagvaarding	211
20	De rode loper	223
21	Het onverwachte geschenk	234
22	De hoorzitting	240
23	De uitspraak	255
24	De onthulling	264
	Dankwoord	274
	Eindnoten	278
	Organisaties	283

Voorwoord door Abby Johnson

Mijn verhaal is niet leuk om te lezen. Het lijkt me niet meer dan eerlijk om je daar van tevoren voor te waarschuwen. Het is niet leuk, maar wel de waarheid. Zoals je zult ontdekken, heb ik jarenlang in de frontlinie gestaan van de confrontatie tussen prolife- en prochoicevoorstanders. Aan welke zijde? Aan beide. Je staat op het punt met mij mee te reizen van naïeve studente tot directeur van een Planned Parenthoodkliniek, waar ik wilde opkomen voor gezinnen in crisis, inclusief de ongeboren leden van die gezinnen.

Ik vertel mijn verhaal niet omdat ik er trots op ben. Dat ben ik niet. Maar mijn redeneringen en keuzes verschillen weinig van veel mensen die ik heb ontmoet. En totdat wij onze eigen ideeën opzijzetten – over hoe wij *willen* dat anderen zouden denken en doen, of hoe wij *veronderstellen* dat zij denken en doen – zullen wij niet in staat zijn om degenen van wie wij verschillen te begrijpen. Alleen dan kunnen wij elkaar ontmoeten in een echte dialoog en ontdekken wat waarheid is.

Ik ben eerlijk geweest over mijn opvattingen en redeneringen tijdens iedere etappe van mijn reis, ongeacht hoe verkeerd, beschamend of politiek incorrect ze waren. Daarom verwacht ik dat je af en toe dezelfde vragen zult stellen die ik mijzelf telkens opnieuw gesteld heb. *Was je echt zo goedgelovig? Was er echt zo'n grote kloof tussen je waarden en je daden? Was je echt zo tweeslachtig, zo naïef, zo dwaas, zo ...* Je begrijpt het idee. Mijn

antwoord: *Ja*. De volgende vraag is mij ook gesteld: *Werden jij en je collega's echt gedreven door medeleven en liefde, door de oprechte wil om vrouwen te helpen en de wereld tot een betere plaats te maken? Opnieuw: Ja*.

Vaak merk ik dat mensen mijn antwoorden niet op prijs stellen.

Dat is begrijpelijk. Mijn verhaal is niet netjes en schoon, en komt niet met gemakkelijke antwoorden. Wat vinden wij het fijn om onze tegenstanders zwart te maken – aan beide zijden. Wat is het gemakkelijk om ervan uit te gaan dat zij aan ‘onze’ kant gelijk hebben en goed zijn en wijs, en zij aan ‘hun’ kant onbetrouwbaar en dom en misleidend. Ik heb aan beide zijden waarheid, goedheid en wijsheid gezien. Eveneens heb ik aan beide zijden domheid, onbetrouwbaarheid en misleiding gezien. Ik heb meegemaakt hoe goede bedoelingen kunnen resulteren in verkeerde keuzes, aan beide kanten.

Tot op de dag van vandaag heb ik vrienden aan beide kanten van dit polariserende debat. Allemaal willen we graag een verhaal dat aantoonst dat ‘onze’ kant waar en goed is, en ‘hun’ kant verkeerd en slecht, is het niet? Maar ik getuig dat er waarheid en goedheid en slechtheid is aan *beide* zijden van het hek. En, wat nog schokkender is – wij hebben veel meer gemeen met de ‘andere’ kant dan we vaak denken.

Sla dit boek nu niet dicht! Lees het, juist om deze reden. Lees het om de verrassende motivaties en de hoop aan de andere zijde te begrijpen. Door liefde werd ik uiteindelijk overgehaald van de ene kant naar de andere. Ik hoop dat vele duizenden anderen eveneens door liefde overgehaald zullen worden tot de waarheid. Misschien zul jij een van degenen zijn die iemand aan de andere kant van het hek liefhebben.

Aan welke kant van het hek sta jij? Waarschijnlijk zul je, als je

er doorheen kijkt, aan de andere kant gebrekkige redeneringen en schadelijk gedrag zien. Mijn vraag aan jou: ben je bereid om door het hek te kijken en aan de andere kant ook goedheid, medeleven, mildheid en zelfopoffering te zien?

Voel je jezelf wat ongemakkelijk? Zo ja, welkom op mijn reis.

De namen en andere bijzonderheden van sommige betrokkenen in dit boek zijn veranderd, inclusief die van alle Planned Parenthoodvrijwilligers en -medewerkers. Bij het beschrijven van de gebeurtenissen in dit boek heb ik niet alleen op mijn eigen geheugen vertrouwd, maar ook mijn persoonlijke correspondentie en gesprekken met andere betrokkenen gebruikt.

De echo

Cheryl stak haar hoofd om de deur van mijn kantoor. ‘Abby, ze hebben nog iemand nodig in de onderzoekskamer. Heb jij even tijd?’

Ik keek verrast op van mijn papierwerk. ‘Natuurlijk.’

Hoewel ik al acht jaar bij Planned Parenthood werkte, was ik nog nooit in de onderzoekskamer geroepen om het medische team te assisteren tijdens een abortus, en ik had geen idee waarom mijn hulp nu nodig was. De verpleegkundigen waren degenen die hielpen bij de abortussen, niet de andere medewerkers van de kliniek. Als directeur van deze kliniek in Bryan kon ik zo nodig bijspringen bij alle werkzaamheden, behalve natuurlijk bij die van de artsen en verpleegkundigen die medische handelingen uitvoeren. Enkele malen had ik erin toegestemd bij de patiënte te blijven, op haar eigen verzoek, en zelfs om tijdens de procedure haar hand vast te houden, maar alleen als ik ook haar intakegesprek en verdere begeleiding had verzorgd. Dat was niet het geval met deze vrouw. Dus waarom hadden ze mij nu nodig?

De abortusarts die vandaag voor ons werkte, was nog maar twee- of driemaal eerder in onze kliniek geweest. Hij had een eigen abortuspraktijk, ongeveer 160 kilometer hiervandaan. Toen ik enkele weken geleden met hem sprak over dit werk, vertelde hij dat hij in zijn eigen kliniek alleen abortussen uitvoert met behulp van echografie – de abortusprocedure waarbij de minste complicaties optreden bij de vrouwen. Omdat de arts

precies kan zien wat er in de baarmoeder gebeurt, loopt hij het minste risico om de baarmoederwand te perforeren, iets wat kan gebeuren tijdens een abortus. Voor die keuze had ik respect. Hoe meer er gedaan kon worden voor de veiligheid en gezondheid van de vrouwen, hoe beter, vond ik. Desondanks legde ik hem uit dat in onze protocollen deze procedure niet opgenomen was. Dat begreep hij en we spraken af dat hij in principe onze werkwijze zou volgen, maar dat hij vrij was om echografie te gebruiken als hij zich daartoe in bepaalde situaties genoodzaakt voelde.

Voor zover ik weet, hadden we nooit eerder echogeleide abortussen uitgevoerd in onze kliniek. Slechts één zaterdag in de twee weken voerden we abortussen uit, en onze Planned Parenthood-vestiging had als doelstelling meegekregen om op die dagen vijftientig tot vijftig abortussen uit te voeren. Wij wilden graag afronden rond twee uur 's middags. Onze gebruikelijke procedure nam ongeveer tien minuten in beslag, maar met een echografie kostte het vijf minuten extra, en als je probeert om tegen de vijftig vrouwen te helpen op een dag, tikken die extra minuten hard aan.

Toen ik bij de onderzoekskamer kwam, voelde ik even wat tegenzin. Ik vond het nooit fijn om daar binnen te stappen tijdens een abortus – ik was nooit blij met wat achter deze deur gebeurde. Maar omdat wij allemaal op ieder moment bereid moesten zijn om bij te springen, opende ik de deur en stapte naar binnen.

De cliënte had al een verdoving gekregen, ze was bij bewustzijn, maar wat versuft. Ze lag al in de goede houding onder de felle lamp, de instrumenten lagen netjes klaar binnen handbereik van de arts, en de verpleegkundige bracht het echografieapparaat naast de operatietafel in gereedheid.

‘Bij deze cliënte ga ik de echo gebruiken. Ik heb jou nodig om de sonde vast te houden’, legde de arts uit.

Terwijl ik de sonde pakte en het apparaat instelde, was ik met mijzelf in discussie. *Ik wil hier niet zijn. Ik wil niet meehelpen bij een abortus.* Nee, dat was een verkeerde instelling – ik moest mijzelf psychisch voorbereiden op deze taak. Ik ademde diep in en probeerde te luisteren naar de muziek die zachtjes op de achtergrond speelde. *Dit is een goede ervaring,* vertelde ik mijzelf. *Misschien kan dit van pas komen als ik de vrouwen adviseer. Dan kan ik uit de eerste hand vertellen over deze veiligere procedure. En daarnaast, over een paar minuten is het weer achter de rug.*

Ik had geen flauw vermoeden hoe de daaropvolgende tien minuten de fundering van mijn waarden zouden doen wankelen en de koers van mijn leven zouden veranderen.

Voorheen had ik al zo nu en dan echo’s gemaakt voor cliënten. Het was een van de diensten die wij aanboden om zwangerschap vast te stellen en in te schatten hoe ver die al gevorderd was. Mijn vertrouwdheid met de apparatuur verzachtte mijn ongemakkelijke gevoel. Ik bracht de gel aan op de buik van de patiënte, zocht daarna met de sonde tot de baarmoeder op het scherm zichtbaar was, en zoomde in op de foetus.

Ik verwachtte te zien wat ik bij eerdere echo’s had gezien. Afhankelijk van hoe ver de zwangerschap gevorderd was en de positie van de foetus zag ik gewoonlijk eerst een beentje, of het hoofd, of een deel van het lichaam, en moest ik nog wat manoeuvreren om het best mogelijke beeld te krijgen. Maar ditmaal was het plaatje compleet. Ik zag duidelijk het gehele profiel van een baby.

Net Grace met twaalf weken, dacht ik verrast, toen ik me mijn allereerste blik op mijn dochter herinnerde, veilig genesteld in mijn baarmoeder, drie jaar geleden. Het plaatje dat ik nu zag,

was nog duidelijker. De gedetailleerdheid ervan verraste me. Ik kon duidelijk het profiel van het hoofdje zien, van beide armpjes, de beentjes, en zelfs kleine vingertjes en teentjes. Alles erop en eraan.

Een steek van angst verdrong mijn warme herinnering aan Grace. *Wat ga ik straks zien?* Mijn maag kneep samen. *Ik wil niet zien wat er gaat gebeuren.*

Dat klinkt waarschijnlijk vreemd uit de mond van een deskundige die al twee jaar lang een Planned Parenthoodkliniek leidde, vrouwen in nood begeleidde, abortussen inplande, maandelijks de financiële situatie van de kliniek bekeek en personeel inhuurde en opleidde. Maar vreemd of niet, het feit is dat ik nooit abortussen had gepropageerd. Toen ik acht jaar eerder bij Planned Parenthood binnenkwam, was ik ervan overtuigd dat het haar hoofddoel was om ongewenste zwangerschappen te voorkomen en daardoor het aantal abortussen te reduceren. Dat was in ieder geval *mijn* doel geweest. En ik geloofde dat Planned Parenthood levens redde – de levens van vrouwen die, zonder de diensten die deze organisatie verleende, hun toevlucht zouden zoeken bij een amateur in een achterafstraatje. Dit flitste allemaal door mijn gedachten toen ik de sonde zorgvuldig op zijn plaats hield.

‘Dertien weken’, hoorde ik de verpleegkundige zeggen nadat ze de foetus opgemeten had om zijn leeftijd te bepalen.

‘Goed’, zei de arts, terwijl hij naar mij keek, ‘je hoeft alleen maar de sonde op zijn plaats te houden tijdens de procedure, zodat ik kan zien wat ik doe.’

Door de koele lucht in de ruimte voelde ik een rilling. Terwijl mijn ogen de prachtig gevormde baby niet konden loslaten, zag ik iets anders het scherm binnenkomen. De canule – een rietjesvormig instrument aan het einde van de zuigbuis – was

ingebracht in de baarmoeder en naderde de baby. Hij zag er op het scherm uit als een indringer, alsof hij niet op zijn plaats was. Fout. Het zag er gewoon fout uit.

Mijn hart ging sneller kloppen. De tijd verstreek langzamer. Ik wilde niet kijken, maar ik wilde ook niet stoppen met kijken. Ik kon niet *niet* kijken. Ik voelde afschuw, maar tegelijk fascinatie, zoals iemand die afremt wanneer hij langs een auto-ongeluk rijdt – geen verminkt lichaam wil zien, maar toch kijkt.

Mijn ogen schoten naar het gezicht van de patiënte; tranen stroomden uit haar ogen. Ik zag dat ze pijn had. De verpleegkundige depte haar gezicht.

‘Rustig ademen’, zei ze zachtjes, ‘ademhalen.’

‘Het is bijna voorbij’, fluisterde ik. Ik wilde naar haar blijven kijken, maar mijn ogen zochten weer naar het beeld op het scherm.

Aanvankelijk leek de baby zich niet bewust van de canule. Zachtjes raakte hij zijn zijde aan, en heel eventjes voelde ik me opgelucht. *Natuurlijk*, dacht ik. *Een foetus voelt geen pijn*. Daarvan had ik talloze vrouwen verzekerd, zoals mij door Planned Parenthood geleerd was. *Het foetaal weefsel voelt niets wanneer het verwijderd wordt. Word wakker, Abby. Dit is gewoon een eenvoudige medische ingreep*. Mijn hoofd probeerde mijn emoties onder controle te houden, maar ik kon de innerlijke onrust niet van me afschudden. En die veranderde al snel in afgrijzen.

Want de volgende beweging was een plotselinge ruk van een klein voetje toen de baby begon te trappen, alsof hij probeerde weg te komen van de indringer. Terwijl de canule verder naar binnen drong, begon de baby te worstelen om weg te komen. Het was me duidelijk dat de foetus de canule kon voelen en dat gevoel niet prettig vond. Ik schrok opeens op van de stem van de arts.

‘Kom maar op, Scotty’, zei hij opgewekt tegen de verpleegkun-

dige. Daarmee vroeg hij of ze de zuiging wilde aanzetten – bij een abortus wordt de zuiging niet aangezet totdat de arts de canule precies in de juiste positie heeft.

Ik voelde een plotselinge drang om te roepen: ‘Stop!’ Om de vrouw door elkaar te schudden en te zeggen: ‘Kijk dan wat er met je baby gebeurt! Word wakker! Snel! Laat ze hiermee ophouden!’

Maar op hetzelfde moment dat ik deze woorden dacht, keek ik naar mijn eigen hand, die de sonde vasthield. Ik was een van de ‘ze’ die deze ingreep uitvoerden. Mijn ogen schoten weer naar het scherm. De canule werd al door de dokter gedraaid en ik zag het lichaampje kronkelen. Heel eventjes leek het net alsof de baby uitgewrongen werd als een vaatdoek, gedraaid en uitgeknepen. Toen schrompelde het lichaampje ineen en begon het voor mijn ogen te verdwijnen in de canule. Het laatste wat ik zag was de kleine, perfect gevormde wervelkolom die de tube ingezogen werd, en toen was alles verdwenen. En de baarmoeder was leeg. Helemaal leeg.

Ik kon het niet geloven. Zonder het me te realiseren, liet ik de sonde los. Hij gleed van de buik van de patiënte op haar been. Ik voelde mijn hart hevig bonzen. Ik probeerde diep adem te halen, maar het leek alsof ik niet meer in of uit kon ademen. Ik staaarde nog steeds naar het scherm, ook al was het nu zwart omdat ik de sonde kwijtgeraakt was. Maar het drong niet tot me door. Ik voelde me te verbijsterd en geschokt om me te bewegen. Ik was me ervan bewust dat de arts en de verpleegkundige met elkaar kletsten onder hun werk, maar het klonk veraf, als vaag achtergrondrumoer, en kwam nauwelijks uit boven het kloppen van mijn eigen bloed in mijn oren.

Het beeld van het lichaampje dat uitgewrongen en weggezogen werd, speelde zich in mijn gedachten opnieuw af, en ook het beeld van Grace’ eerste echo – toen zij ongeveer even groot was.

En ik hoorde in mijn herinnering weer een van de vele discussies over abortus die ik met mijn man Doug gehad had.

‘Toen je in verwachting was van Grace, was het geen foetus; het was een baby’, had Doug gezegd. En het trof me als een bliksem-schicht: *Hij had gelijk! Wat nog maar enkele ogenblikken geleden in de baarmoeder van deze vrouw zat, lééfde. Het was niet maar wat weefsel, slechts een klompje cellen. Het was een mensenbaby die vocht voor zijn leven! Een gevecht dat hij in enkele seconden verloor. Wat ik mensen jarenlang verteld heb, wat ik heb geloofd en uitgedragen en verdedigd, is een leugen.*

Plotseling voelde ik de ogen van de arts en de verpleegkundige op mij gericht. Ze schudden mij los uit mijn gedachten. Ik merkte dat de sonde op het been van de vrouw lag en probeerde hem weer op zijn plaats te krijgen. Maar mijn handen beefden.

‘Abby, ben je in orde?’ vroeg de arts. De verpleegkundige keek bezorgd.

‘Ja, prima.’ Ik had de sonde nog steeds niet op de juiste plaats, en was nu bezorgd omdat de arts daardoor niet meer in de baarmoeder kon kijken. Mijn rechterhand hield de sonde vast en mijn linkerhand rustte behoedzaam op de warme buik van de vrouw. Ik keek naar haar gezicht – tranen en een pijnlijke grimas. Ik bewoog met de sonde totdat ik het beeld van haar nu lege baarmoeder terug had gevonden. Mijn ogen gleden weer naar mijn handen. Ik keek ernaar alsof ze niet van mijzelf waren.

Hoeveel kwaad hebben deze handen de afgelopen acht jaar aangericht? Hoeveel levens zijn erdoor beëindigd? Niet zozeer door mijn handen, maar door mijn woorden? Wat als ik de waarheid geweten had, en die aan al deze vrouwen verteld had?

Wat als?

Ik had al die tijd een leugen geloofd! Ik had blind de propaganda van de organisatie verkondigd. Waarom? Waarom had ik

niet zelf naar de waarheid gezocht? Waarom had ik mijn oren gesloten voor de argumenten die ik hoorde? O God, wat had ik gedaan?

Mijn hand lag nog steeds op de buik van de patiënte, en het voelde alsof ik met die hand zojuist iets van haar gestolen had. Ik had haar beroofd. En mijn hand ging pijn doen – ik voelde echt fysieke pijn. En daar, toen ik naast die tafel stond, met mijn hand op de buik van de huilende vrouw, was ik er diep van overtuigd:

Nooit meer! Nooit meer.

Ik schakelde over op de automatische piloot. Terwijl de verpleegkundige de vrouw waste, bracht ik het echografieapparaat weg. Daarna hielp ik voorzichtig de patiënte overeind. Ze liep wat kreupel en wankel. Ik overreedde haar plaats te nemen in een rolstoel, nam haar mee naar de verkoeverkamer en gaf haar een dekentje. Zoals zo veel patiënten die ik eerder had gezien, bleef ze huilen. Ze leed, emotioneel en fysiek. Ik deed wat ik kon om het haar gerieflijk te maken.

Tien minuten, maximaal vijftien, waren er verstreken sinds Cheryl me had gevraagd om te komen helpen. En in deze enkele minuten was alles veranderd. Drastisch veranderd. Het beeld van dat baby'tje dat kronkelde en vocht, speelde zich telkens opnieuw voor mijn ogen af. En de vrouw – ik voelde me zo schuldig. Ik had haar iets kostbaars afgenomen, en ze wist het niet eens.

Hoe had het zo ver kunnen komen? Hoe had ik dit kunnen laten gebeuren? Ik had mijzelf, mijn leven, mijn carrière gewijd aan Planned Parenthood, omdat ik bewogen was met vrouwen in nood. En nu was ik zelf in nood.

Als ik nu terugkijk op die late septemberdag in 2009, realiseer ik me hoe wijs God is om ons niet te vertellen welke toekomst er voor ons ligt. Als ik geweten had welke vuurstorm er vanaf dat

moment over mij heen zou razen, had ik misschien niet de moed gehad om door te zetten. Maar omdat ik het niet wist, zocht ik nog niet naar moed. Ik probeerde te begrijpen hoe het mogelijk was dat ik mijzelf op die plaats terugvond – ik leefde een leugen, verspreidde een leugen en verwondde juist de vrouwen die ik zo graag wilde helpen.

En ik was vertwijfeld omdat ik niet wist wat ik doen moest.

Dit is mijn verhaal.